

Wpływ przemocy na prawidłowe funkcjonowanie rodziny

Rodzina, dom rodzinny w powszechnym mniemaniu to bezpieczny azyl, gwarantujący pewność, że nic złego nikogo tu nie spotka. Wielu z nas ma gwarancję, że na członków swojej rodziny zawsze może liczyć. Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie.

U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne.

Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą:

- poważne obrażenia ciała
- wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach oraz inne dolegliwości)
- przygnębienie, smutek, obojętność,
- popadanie w depresję
- niepokój
- niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji,
- zmienność nastrojów, decyzji, niepewność
- stany lękowe, w tym lęk przed bliskością
- nieufność
- niska samoocena
- kłopoty z zasypianiem,
- koszmary nocne
- kłopoty z koncentracją
- zwiększone spożycie środków psychoaktywnych
- obwinianie się
- bezradność
- adaptacja do przemocy

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub i/ świadkami przemocy w rodzinie. Obok zagrożeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokajanie ich podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i przyczynia się do powstania wielu chorób psychosomatycznych. Dzieci, które mają trudną sytuację rodzinną, unikają rozmów na tematy związane z domem. Widzą, że to co się dzieje w ich rodzinie, nie jest powszechne –zaczynają więc odczuwać wstyd, w konsekwencji wycofują się z kontaktów z rówieśnikami i utrzymują w tajemnicy „sprawy domowe”. Zaprzeczają istnieniu problemów, zdarza się, że przedstawiają nieprawdziwy, niemal idealny obraz rodziny i rodziców. Zwykle nie ujawniają, że rodzic krzywdzi bliskich. Nie oznacza to jednak, że nie dają sygnałów, które powinni zwrócić uwagę innych ludzi.

Dzieci ofiary i świadkowie przemocy doświadczają szeregu negatywnych konsekwencji, które objawiają się m.in.:

- obrażeniami fizycznymi, np. zasinienia, zadrapania, złamania kości, urazy głowy i narządów wewnętrznych, itp.
- dolegliwościami psychosomatycznymi, np. bóle brzucha, nudności, zaburzenia snu, zaburzenia łaknienia, „tiki”, mimowolne skurcze mięśni, zaburzenia kontroli czynności fizjologicznych (moczenie nocne), wysypki alergiczne o nieustalonych przyczynach, jękanie się itp.
- zaburzeniami emocjonalnymi i zaburzeniami zachowania, np. lęki, fobie, problemy z nauką, zaburzenia nastroju, nadpobudliwość, zachowania agresywne, autoagresja, izolowanie się, małe umiejętności społeczne, kłopoty z koncentracją, opóźnienia w rozwoju fizycznym i intelektualnym itp.

Ponadto:

- uczą się rozwiązywania trudności i konfliktów przy użyciu siły,
- często okazują złość, są nadmiernie pobudzone i niespokojne,
- obwiniają innych za swoje problemy,
- mają niskie poczucie wartości,
- nie wierzą we własne siły,
- przeżywają huśtawkę nastrojów

„Bite dzieci wyrosną na porządnym ludzi ” - tak sądzi wielu rodziców i opiekunów. Tymczasem bite dzieci w swoim dorosłym życiu funkcjonują gorzej niż osoby, które nie doznawały przemocy. Zdarza się także, że wchodzi w konflikt z prawem. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że będą przeżywać trudności we wchodzeniu w emocjonalne i osobiste relacje z innymi ludźmi. Osoby krzywdzone w dzieciństwie mają kłopoty w zrozumieniu partnerstwa i bliskości w związku. Wielokrotnie zapewniają, że nie będą powtarzać zachowań swoich rodziców. Mimo to często stają się sprawcami

przemocy. Obiecują, że nigdy nie uderzą swojego partnera, a potem sięgają po przemoc jako sposób rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie z trudnymi emocjami i sytuacjami.

Przemoc zagraża życiu, niesie ze sobą cierpienie fizyczne, rany siniaki, ale nade wszystko powoduje niewyobrażalnie wielkie szkody w psychice u ofiar, które najczęściej przez lata doświadczają znęcania się, wykorzystywania lub zaniedbania. Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym jej członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu. Niezwalczona przemoc przybiera na sile, utrwala się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

Niezbędne jest, zatem podejmowanie planowanych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobą dotkniętym przemocą w rodzinie.